

Kohtalomme on yhteinen. Lähden leiriltä vasta kun muutkin, sillä en ole muita kummempi: yksi vain heistä. Ellei taas silloin enää ole lähtijäksi, niin ei haittaa. Vapauttakaa kaikki, niin vapaudun minäkin.

Päällikkö kutsui vartijan ja käski tämän viedä uhittelijan takaisin vankeuteensa.

— Niin nuori ja jo niin turmeltunut: roistoja kaikki, niin nuoremmat kuin vanhemmatkin, sakkaa. Hyi helvettiin!

Tällaisia tulevan valkoisen ruusun ritarin johtopäätökset. Tuumi kuin Klantto ja muu porvarillinen moska.

Mutta tyttönen palasi omainsa tykö, jäi edelleenkin kärsimään nälkää, kurjuutta ja kuolenmankauhua, mutta lohtunaan ääretön tyydytyksen tunne, minkä ihminen kokee tietäessään menettelevänsä kunniallisesti, tietäessään tekevänsä oikein ja nurisematta kärsiessään yhteistä onnettomuutta.

Mutta hän ei olisi kyennyt tähän, ellei hän olisi ollut suuri luonne, persoonallisuus sellainen, joka työ leimansa aikaan ja iankaikkisuuteen — työläisluonne.

Kunnioittakaamme sankarejamme!

Henkipatto.

Kuuluisten Jämsän lahtarien yksi uhri, puhujana ja järjestäjä toiminut Arto Rabikainen. Hänet löydettiin talollisen H. Saaren pellosta seitsemänkymmenen kahden teurastetun mles- ja naistoverinsa kanssa.

Sosialismi Serbiassa

Ennen sotaa.

Vallankumouksellisten tapahtumien kehittymisen Serbiassa vetäessä yleistä huomiota puoleensa, on paikallaan luoda yleiskatsaus sikäläiseen sosialistiseen liikkeeseen.

Sosialistiset aatteet olivat levinneet Serbian kansan keskuuteen XIX:n vuosisadan toisesta puoliskosta alkaen, mutta johtuen taloudellisista ja valtiollisista olosuhteista, joissa Serbian yhteiskunta oli, sosialistinen liike kasvoi ja muuttui pikkuporvarilliseksi radikalismiksi. Ennen ja nykyään enimmänsä tunnetut poliitikot ja yhteiskunnalliset toimihenkilöt, kuten esim. herrat Pas-

bits, pretitsh, Mileshevitsh, Predanovitsh y.m. nimittivät itseään aikansa sosialisteiksi ja vallankumouksellisiksi. Myöhemmin heistä tuli Nikolai II:n nöyriä palvelijoita, mutta tällä hetkellä he esiintyivät europalaisten ja amerikkalaisten taantumouksellisten ja vastavallankumouksellisten asianmiehinä. Mitä taas niihin tulee, jotka jäivät uskollisiksi omalle vallankumoukselliselle ja tosisosialistiselle aatteellensa, niin he viettivät suurimman osan elämänsä tyrmässä tai menehtyivät niissä.

Kiitos toiselta puolen tämän kokemuksen sekä toiselta puolen vallalle päässeeseen kapitalismin kehityksen, nykyinen työväenliike Serbiassa on van-

kalla perustalla, ja luonteeltaan selvästi luokkaluonteinen.

Ensimmäiset ammatilliset järjestöt oli perustettu Serbiaan vuonna 1901. Mutta omata omaa julkista poliittista puoluetta ei meidän köyhällistömme voinut, koska sen ajan rajattoman itsevaltiuden ja taantumuksellisuuden sortojärjestelmä ei tätä lainkaan sallinut. Katkoakseen nämä kableet, oli meidän työväenluokkamme pakotettu käymään taistelua salaisesti työväenyhdistyksissä, hyväntekeväisyys-, taiteellisissa ja lauluseuroissa; maanalaisesti kaikkia keinoja käyttäen, julkaisivat työläiset aikakauslehtiä ja lentokirjasia, toimeenpanivat salaisia ja yöllisiä istuntoja ja kokouksia pimeissä ja kosteissa kellarikerroksissa. Sanalla sanoen, kävivät taisteluun erikoisen vaikeissa olosuhteissa.

Tämä taistelu kehittyi maaliskuun 23 p:nä vuonna 1903 suureksi vallankumoukselliseksi mielenosoitukseksi. Belgradin kaduilla vuoti veri. Serbian köyhällistö menetti paljon ihmishenkiä, mutta itsevaltius sai siveellisesti surmansa. Kaksi kuukautta tämän jälkeen, toukokuun 29 p:nä 1903, meidän porvaristomme ja sotilassakki, hyväkseen käyttäen tätä Serbian köyhällistön voimaa, surmasi viimeisen obrenovitshin hallitsijasuvun jäsenen ja otti vallan käsiinsä. Köyhällistö käytti tätä tapausta hyödyksensä pannaakseen alulle poliittiset ja taloudelliset järjestönsä. Kautta maan perustettiin puoluejärjestöjä ja ammattiliittoja. Heinäkuun 20 p:ksi 1903 kutsuttiin Belgradiin koolle ensimmäinen puolueen ja yhdistyneiden ammattiliitosten kokous. Kokous päätti perustaa Serbian sosialidemokraattisen puolueen ja Yleisen Työn Liiton (Konfederatsioonin).

Asettuen luokkataistelun kannalle ja kieltäytyen kaikista sovitteluisista ja liittoutumista porvarillisten puolueiden kanssa, huolimatta niiden demokraattisesta kaunistelusta, sosialistinen puolue ja ammatilliset järjestöt aina yhteisesti kävivät taistelua työväen luokan etujen nimessä. Tämä yhteys oli siihen määrin luja, että Yleinen Työn Liitto lähetti jäsenlensä edustajinaan pääkomiteaan (ja päin vastoin). Johtuen liikkeemme puhtaasta luokkaluonteesta

ja katsoen toimintamme täydelliseen yhtenäisyyteen taloudellisten ja poliittisten kysymysten alalla sekä riippuen meidän vähälukuisten proletariaattimme sosialistisesta valistuksesta, onnistui Serbian työväenluokan kymmenvuotisen taistelun jälkeen temmata porvaristoltaan suuria myönnytyksiä. Vuonna 1911 meidän hallitsevat luokkamme olivat pakotetut julkaisemaan lain, jonka mukaan työpäivän pituus rajoitettiin kymmentuhsentiksi. Tulee huomauttaa, että siihen asti tavallinen työpäivä oli yleensä 12—15-tuntinen, mutta monissa tapauksissa 16—18-tuntinen, vieläpä pitempikin. Tämä laki turvaa poikkeuksetta kaikille työläisille 36—tuntisen viikkolevon, kieltää yötyön kaikilta naisilta ja sellaisilta miehiltä, jotka eivät ole saavuttaneet 18:stä ikävuotta, sekä saattaa voimaan koko joukon muita samantapaisia uudistuksia.

Ottaen huomioon, että Serbian teollisuuden kehitys oli vielä alkuperäisellä asteella ja että työväen luokalla oli kaikkiaan kaksi edustajaa porvarillisen parlamentin 166:n jäsenen joukossa, muistaen että suurteollisissa ja kulttuurin suhteen kehittyneissä maissa, joissa työväenluokalla porvarillisessa parlamentissa on ollut yli sata edustajaa, yhteiskunnallinen lainsäädäntö on jäänyt huomattavasti jälkeen "raakalaisen" Serbian lainsäädännöstä, — ei voi olla tunnustamatta tätä uudistusta huomattavaksi saavutukseksi. Kuitenkaan ei tämä ollut meidän porvaristomme ansiota tai tulosta sen kaukonäköisyydestä. Se ei halunnut edes kuullaan työväen luokalle tehtävistä myönnytyksistä. Se vastusti viime hetkeen asti. Vuodelta 1905 lähtien vuoteen 1911 asti se toi parlamenttiin useita lakiehdotuksia, heittääkseen sumuatyöväenluokan silmiin. Mutta nämä ehdotukset olivat vain irvikuvia yhteiskunnallisesta lainsäädännöstä. Jokaiseen eri tapaukseen vastasi Serbian proletariaatti aina yhtä tarmokkaammalla taistelulla ja voimaperäisemmällä hyökkäyksellä. Se ei juoksennellut parlamenttiin aneamaan porvaristolta. Se pakotti porvariston astumaan kadulle ja ottamaan vastaan taisteluhaasteen viime mainitulle vaarallisemmalla pohjalla: kapitalistinen luokka tunnusti itsensä

voitetuksi ja oli pakoitettu tekemään myönnytyksiä. Nämä myönnytykset vakuuttivat työväenluokkamme siitä, että luokkataistelu ja vallankumouksellinen menettelytapa on paras ja ainoa tie proletariaatin vapautuksen saavuttamiseksi. Sen lisäksi me emme tiedäneet mitään vaarallisista taudeista, joita kutsutaan keltaisiksi ammattiliitoiksi ja reformistisiksi sosialistipuolueiksi; jos niitä ilmaantuinkin, niin ne eivät voineet pitkää aikaa aiheuttaa meille vaivaa. Niin pian kun ne vaan koettivat ottaa työväenliikettä käsiinsä, meidän proletariaattimme viipymättä jätarmokkaasti kävi vastustamaan. Siellä, missä niitä tästä huolimatta kuitenkin ilmaantui, toimitettiin viivyttämättä juurtajaksainen leikkaus muiden elimistön osien pelastamiseksi. Yksityiset henkilöt tai kokonaisia ryhmiä suljettiin pois puolueesta ja heitettiin työväenliikkeen ulkopuolelle.

Täten reformistit sekä kokoomushallituksen ja kompromissien kannattajat aina palasivat takaisin sinne, mistä ne oli meille lähetettykin: porvariston riveihin. Monet heistä tulivat ministereiksi. Mutta proletariaatti moisissa "pelastajissa" menetti vain huonot neuvonantajat: niiden menetyksellä oli proletariaatille puhdasta voittoa.

Toita on, että me, puolustaessamme tällaista näkökantaa, olimme yksinämmme toisessa internationalessa. Meidän vastustajamme kerskaillen osoittivat meille muita "viisaita ja selvänäköisiä" sosialistisia puolueita. He nimittivät meitä laholaisiksi ja yltiöpäiksi. Mutta me emme poikenneet tieltämme. Meidän käsityksemme marxilaisuudesta ja taistelusta köyhälistön vapauttamiseksi ei sallinut toisin menetellä. Tässä tilassa meidän sitten yllätti Balkanin sota, ja sen jälestä sitten kauhea maailmanonnettomuus, joka tuhosi miljoonia ihmishenkkiä ja miljardien edestä kansallisvarallisuutta.

Proletariaatti ja sota.

Kun saaliinhimoinen Itävalta-Unkarin imperialismi vuonna 1918 anastamalla liitti valtiotaan serbialaisten asuman Bosnian ja Herzegovinan, niin Serbian nuori ja kiihkoisa porvaristo

käytti tilaisuutta hyväkseen pukeakseen omat kapitalistiset ainehtimishalunsa kansalliseen vaippaan. Se julisti isänmaan ja kansan olevan vaarassa, Kaikki armeijaa varten! Kaikki sotaanvarustautumisen hyväksi! Kaikki kansalliselle puolustukselle! Niin se julisti.

Serbian proletariaatti vastasi: Alas kansojenvälinen sota! Eläköön työläisten kansainvälinen solidaarisuus!

Onnettomuudeksi eivät Itävallan ja Unkarin sosialistiset puolueet täyttäneet samaan aikaan omaa velvollisuuttaan. Tämän kautta jäi Serbian proletariaatin ääni huutavan ääneksi korvessa. Mutta tästä huolimatta me emme luopuneet toiminnastamme.

Vuonna 1909 meidän puolueemme aloitteesta kokoontui Belgradissa ensimmäinen Balkanin kansojen välinen sosialistikonferenssi. Balkanin kansojen yhdistämiseksi ja menestyksellistä taistelua varten imperialistisia sotia vastaan konferenssi esiytyi vaatimuksin luoda Balkanin Federatiivinen Tasavalta. Vuonna 1910 Köpenhaminan kansainvälisessä sosialistikongressissa me esitimme itävaltais-unkarilaisten toverien käyttäytymisestä aiheutuneen vastalauseemme: ikävä kyllä, ettei tämä vastalause voinut pitääkään muita sosialistisia puolueita astumasta valheen tielle.

Kun vuonna 1912 Serbia ja toiset Balkanin kansat julistivat sodan Turkille "viisi vuosisataa turkkilaisen sortoikeen alaisina olleiden maanmiestensä vapauttamiseksi", niin meidän puolueemme pysyi uskollisena sosialistisille ja kansainvälisille katsomuksilleen. Se koko tarmollaan esiintyi vastustamaan sotaa ja äänesti sotavarojen myöntämistä vastaan huolimatta vapautuksellisesti luonteesta, jota hallitsevat luokat pyrkivät sodalle antamaan. Se julisti ääneen ja alleviivasi luokkataistelun ja sosialistisen vallankumouksen välttämättömyyttä ainoana keinona sorrettujen luokkien vapauttamiseksi ja samalla myöskin orjuutettujen kansojenkin. Me ilmoitimme vastalauseen jakoa vastaan ja uudelleen esitimme ehdotuksemme Balkanin valtioiden yhdistämisestä Federatiiviseksi Tasavallaksi. Meidän kantamme, toveri Lapshevitsšin muodostamana, — että Balkanin por-

varisto käy sotaa vain anastaakseen uusia alueita ja markkinapaikkoja, mutta ei kansojen vapautusta saavuttaakseen, että se riitaantuu saaliin jaossa sekä syöksee kansat päistikkää veljesmurhaiseen teurastukseen, kohta osotautui todeksi. Sitten kun Turkista saadun voiton jälkeen kristityt kansat olivat "vapautetut", niin kapitalistinen luokka ärlytti "vapautetut" toistensa kimppuun. Kesäkuussa vuonna 1913, yhdeksän kuukautta vapautussodan julistamisen jälkeen, alkoi sota eilisten liittolaisten kesken. Tässä sodassa tuli Serbialle hyökkäyksenalaiseksi joutuneen puolen osa. Bulgarian armeija hyökkäsi yöllä ilman muodollista sodanjulistusta Serbian armeijan kimppuun.

Huolimatta sodan puolustuksellisesta luonteesta, meidän puolueemme yhtä kaikki tälläkin kertaa piti korkealla proletarisen solidaarisuuden vallankumouksellista lippua. Vieläkin tarmokkaammin kuin kahdessa edellisessä tapauksessa se kävi jyrkkää taistelua veljesmurhaista sotaa vastaan. Me erityisesti alleviivasimme sodan imperialistista luonnetta ja vaadimme Balkanin Federatiivisen Tasavallan muodostamista.

Yhteentörmäyksen kestäessä ja sen jälkeen me keskeytymättä harjoitimme vallankumouksellista ja sosialistista propagandaa. Meidän tunnuslauseemme alkoivat saavuttaa menestystä kansan syvien rivien keskuudessa. Varoen sosialistisen puolueen kasvun voimistumista ei Serbian hallitus rohjennut määrätä edustuslaitoksen (skuptshinan) vaaleja, vaikka sen tulopuolella oli kaksi voittoa sotaa. Se lykkäili vaaleja toistaiseksi kokonaisen vuoden kuluessa. Vihdoin viimein oli se pakotettu päästämään hajalle itsensä hävääseen eduskunnan ja määräämään uudet vaalit.

Tämä tapahtui kesäkuussa v. 1914. Mutta ei ehtinyt alkaa vielä vaalikihoitus, kun Itävalta-Unkari lähetti Serbialle heinäkuun 23 p:n kuuluisan uhkavaatimuksensa.

Kun vuonna 1914 Serbia muodollisesti joutui hyökkäyksen alaiseksi, jolloin lain mukaan olisi voitu puhua puolustussodasta, — jos tässä käsitteessä yleensä on minkäänlaista ajatusta ka-

pitalistisen järjestelmän vallitessa, — meidän puolueemme julisti sodan imperialistista sotaa vastaan. Se ääneen selitti, ettei serbialaisten ja itävalta-unkarilaisten proletaarien kesken ole olemassa mitään yhteentörmäyksen aihetta, että vastuu tästä kauheasta verenvuodatuksesta on kannettava porvariston. Me vähääkään epäilemättä sanoimme Serbian porvariston toimivan tsaarismin ja länsimaisten pankkiirien asiamiesten osassa. Me vetosimme kansainvälisen ploretariaatin solidaarisuuteen. Mutta tässäkin tapauksessa meidän äänemme jäi melkein yksinäiseksi toisessa Internationalessa. Saksalaiset ja itävalta-unkarilaiset sosialidemokraatit, joihen hallitukset välittömästi syyttivät maailmansodan, belgialaiset, ranskalaiset ja englantilaiset sosialistit, joihen hallitsivat luokat olennaisesti olivat yhtä vastuunalaisia imperialistisesta sodasta kuin keskusvallatkin, ehdottivat proletariaatille käytäväksi sotaa "yhteisen isänmaan" puolustamiseksi. Me olimme siis ainoa sosialistinen puolue sotivassa maassa — luukunottamatta venäläisiä tovereita —, joka esiintyi imperialistista sotaa vastaan vuonna 1914.

On tarpeetonta viitata niihin ankaariin vainoamisiiin, joihen alaisiksi me jouduimme hallitsevien luokkien puolelta. Sodan alussa meidän järjestöiltämme riistettiin toimintamahdollisuus, ja meidän lehdistöämme järjestelmällisesti tukahutettiin. Yhtäkaikki me europalaisen sodan viidentoista ensimmäisen kauden kuluessa kävimme erittäin tarmokasta taistelua porvaristoamme ja sopimusvaltain porvaristoa vastaan. Vuoden 1915 lopulla purkautui kauhea Serbian suuronnettomuus ja tapahtui Serbian miehittäminen saksalaisilla, itävalta-unkarilaisilla ja bulgarialaisilla sotajoukoilla. Tämä miehitys jatkui kolmen vuoden ajan. Serbian kansan kärsimät menetykset kohoavat yli kaiken sen, mitä historia tähän asti on tuntenut. Enimmän nämä kohtasivat työväenluokkamme. Yhtäkaikki puolueemme ei poikennut otta m a l t a a n t i e l t ä.

Ikävä kyllä, kolmen miehitysvuoden kuluessa se ei voinut ilmaista suurta-kaan toimeliaisuutta sen vuoksi, että

meidän proletariaattimme rippeet olivat hajotetut kaikille Europan eri kumille, osa siitä oli miehityksessä Serbiassa, toinen osa Bulgariassa, Itävalta-Unkarissa ja Saksassa sotavankeina tai karkoitettuina: osa taisteli Salonikin rintamalla: osa vihdoin oleskeli eri liittolais- tai puolueettomissa maissa pakolaisina.

Mistään puolueemme joukkoesiintymisestä ei siten voinut olla edes puhuttakaan. Ainoastaan yksityiset henkilöt saattoivat korottaa äänensä Serbian proletariaatin nimessä, ja tällä äänellä oli merkitystä vain silinä tapauksessa, että se vastasi puolueemme ja työväenluokkamme ajatuskantaa. Tältä näkökannalta tulee arvioida tovereittemme Kantslerovitshin ja Popovitsh-vainajan käytöstä. Kun tov. Kantslerovitsh esiintyi Kienthalin kongressissa Serbian proletariaatin nimessä, oli hän oikeassa, sillä hänen käytöksensä oli silloin sopusoinnussa meidän proletariaattimme miellalan kanssa. Mutta kun toverit Kantslerovitsh ja Popovitsh-vainaja matkustivat Tukholmaan ja esittivät Hollantilais-Skandinaviaalaiselle Komitealle oman ohjelmansa, niin ei heillä ollut oikeutta puhua puolueemme ja työväenluokkamme nimissä, siitä yksinkertaisesta syystä, ettei kumpikaan ensinkään olleet niitten näkökannalla, joitten edustajiksi he tekeytyivät. Ja kun minä hyvin tuntien proletariaattimme, ilmoitin tästä ensiksi Sveitsissä ja siten Venäjällä, oli tovereita, jotka epäilivät sanojeni todenperäisyyttä. Mutta eipä kauan tarvinnut odottaa niille vahvistusta. Niin pian kuin puolueemme sai tilaisuuden esiintyä kokonaisena, niin teki se tämän ja puhkesi sanoiksi, joita toivoi ja voi odottaa.

Serbian proletariaatti ja sosialistinen vallankumous.

Tällä hetkellä herää kysymys, onko Serbian sosialistisen puolueen tahti oikeammin sanoen Serbian proletariaatin katsantokanta muuttunut Serbian kanssa yhdistymisen jälkeen? Tähän kysymykseen minä, pelkäämättä tulevani kumotuksi, voin vastata: ei.

Jos kerta työväenluokkamme on muuttumattomasti ollut proletariaatin

kansainvälisen luokkataistelun katsantokannalla jo siihen aikaan, jolloin miltei kaikki suuret ja pienet sosialistiset puolueet asettuivat kansallisen puolustuksen ja porvariston kanssa solmittavien liittojen pohjalle, jolloin ei ollut Zimmerwaldia ei Kienthalia, ei Venäjän, ei Saksan, ei Itävalta-Unkarin vallankumousta ja jolloin voitiin puhua sosialististen tasavaltojen ja proletariaatin diktatuurin perustamisesta vain kaukaisina haavekuvinä, — niin voisiko Serbian työväenluokka toimia toisin tällä hetkellä, jolloin vielä niin kaukainen ihanteemme on muuttunut käsin tuntuvaksi todellisuudeksi?

Ei, meidän puolueemme ei ole voinut muuttua eikä olekaan muuttanut katsantokantaansa.

Tässäpä muutamia tätä todistavia tosiasioita. Ensinnäkin, Serbian sosialistinen puolue kuuluu niitten harvojen puolueiden joukkoon, jotka eivät ainoastaan koskaan olleet tuomitsematta bolshevismia ja proletariaatin vallankumousta Venäjällä, vaan vieläpä tervehtivät sitä ilman minkäänlaisia rajoituksia.

Vuoden 1919 alussa ehotettiin meidän puolueellemme että se ottaisi osaa yhdistetyn serbiaalaisten, kroaattilaisten ja slovakien kuningaskunnan muodostamiseen. Se kieltäytyi. Vieläpä enemänkin. Kun yksi kroaattilaisen sosialistisen puolueen jäsenistä astui hallitukseen, niin Serbian sosialistinen puolue tuomitsi tämän askeleen ja ilmoitti, että se silmissä sosialistinen ministeri porvarillisessa hallituksessa on rinnastettava kapitalistisen ministerin veroiseksi ja että se tulee taistelemaan häntä vastaan aivan samoin kuin kaikkia muitakin porvarillisia ministereitä vastaan.

Kun bulgarialaiset ja itävalta-unkarialaiset sotajoukot ryhtyivät vuoden 1918 lopulla Serbian alueen tyhjennykseen, niin meidän työläisemme alkoivat järjestellä neuvostoja. "Vapahtajan", s.o. liittolaisvaltojen sotajoukkojen saavuttua meneteltiin näitten neuvostojen kanssa julmasti. Serbialaisten ja liittolaisten värvätyt sotilaat suorittivat taistelussaan bolshevismia vastaan mitä kauheimpia rikoksia. Saatujen tietojen mukaan jokainen, vallankumouksel-

listista ja bolshevistisistä mielipiteistä epäillyt ammuttiin paikalle tahi luovutettiin surullisen kuuluisain komitadshien huostaan, jotka panivat tuomion täytäntöön.

Mutta tukahutettuaan neuvostot ja surmattuaan vallankumouksellisia eivät liittolaiset eikä Serbian hallitus vähentäneet kurjuutta, nälkää ja yleistä tyytymättömyyttä. Päin vastoin, kaikki tämä kasvaa päivä päivältä.

Meidän puolueemme ei ottanut osaa Bernin konferenssiin. Keltaisen Internationaalen kokoukseen, eikä sen kieltäytyminen osanotosta siihen ollut sattumaa: jos kerta liittolaisten edustajat saattoivat matkustaa tähän konferenssiin, niin myöskin liittolaisten vasallivaltojen edustajat voivat silloin ottaa siihen osaa. Mutta meidän toverimme eivät matkustaneet sinne, tahtoen mielenosoituksellisesti alleviivata omaa erimielisyyttään niitten kanssa, jotka kavalisivat proletariaatin ja sosialismin edut. Syy, minkä vuoksi he kieltäytyivät matkustamasta Berniin, käy ilmi toveriemme Paptshevitshin ja Filipovitshin puolueemme nimessä ensimmäisen Kommunistisen Kongressin Toimisto:le lähettämästä kirjeestä. Tässä kirjeessä toverimme ääneen ilmoittivat solidarisuudestaan Venäjän sankarillisen proletariaatin ja kansainvälisen vallankumouksellisen proletariaatin kanssa. Muun muassa kirjoittivat he seuraavaa: "Viimeiseen sosialipatrioottien kutsuun lähettää edustajia Berniin meidän puolueemme vastasi kieltäen, sillä me emme halua omata mitään yhteistä sosialismin kavaltajien kanssa..."

Serbian sosialidemokraattinen puolue sekä Bosnian ja Herzegovinan sosialidemokraattiset puolueet ovat kommunistisella katsantokannalla. Parhain osa Kroaattian, Slavonian ja Slovakian työläisistä yhdessä kanssamme on vakuuttettu, että tie sosialismiin kulkee proletariaatin diktatuurin kautta ja että tämän diktatuurin muoto ilmenee neuvostojen vallassa".

Eikö tämä tiedoksianto ilmaise selvyyttä ja varmuutta? Vihdoin, miltei joka päivä sanomalehdissä julkaistut sähkösanomat, todistavat, ettei meidän puolueemme ole muuttanut suhtautumistaan, ja että se päinvastoin on ryh-

tynyt viimeiseen ratkaisevaan taisteluun köyhällistön vapauttamiseksi ja kommunismin toteuttamiseksi.

Tässä muutamia näistä sähkösanomista:

"Belgradissa maaliskuun 26 p:nä v. 1919 pidetty Serbian työläisten kokous innokkaasti tervehti madjarilaisen proletariaatin diktatuuria ja ilmottaa omasta valmiudestaan kaikin voimin tukea unkarilaisia veljiään maailman vallankumouksen lopulliseen voittoon viemiseksi."

Ja tämä solidaarisuus osoittaisi kohta, sillä Tukholmasta huhtikuun 5 p:nä lähetetty sähkösanoma tiedottaa:

"Vienistä ilmoitetaan Serbian kuninkaallisen hallituksen kääntyneen liittolaisten puoleen pyytäen aseellisen avun antamista Unkarin vallankumouksen kukistamiseksi. Työväen järjestöt vastasivat tähän julistamalla lakon Belgradissa ja muissa kaupungeissa".

Muutaman päivän kuluttua langaton lennätin ilmoitti Budapestista:

"Serbiasta saatuun tietojen mukaan lähenee siellä proletarinen vallankumous. Miehitetyssä Unkarin osissa sijaitseva Serbian armeija kademiellin katsoo veljiinsä, vapaisiin unkarilaisiin proletareihin, jotka ovat puolueettomuuslinjan toisella puolen. Vanhan puolueettomuuslinjan vyöhykkeessä serbialaiset luopuivat aseistansa ja veljellivät toveriemme kanssa. Tänä kello 4:n aikaan päivällä ranskalaiset sotilaat läksivät Szegedinistä sekä valtasivat Uuden Szegedinin ja serbialaisten sotilaitten selän takana olevan sillan. Tukahuttaakseen syntyvää kapinaa on serbialainen sotilasjohto vangittanut serbialaisia tovereita, joilla tavattiin kommunistisia julistuksia. Kasarmit ovat muutetut tyrmiiksi ja ovat ylen täynnä pidätettyjä."

Kahden päivän perästä, huhtikuun 14 p:nä lennätin Lyonista tiedotti:

"Muutamien Serbian ministerien eron johdosta on Pretitsh puhassa muodostaa uuden ministeristön. Uudessa hallituksessa tulevat edustetuiksi kaikki puolueet sosialistista lukuunottamatta."

Ylläsanotusta näkyy, että Serbian köyhällistö ja sen poliittinen edustaja, sosialistinen puolue niin hyvin entisyy-

dessä kuin nykyisyydessäkin, aina ovat pitäneet korkealla kansainvälisen työvälöluokan vapautuksen punalippua.

Olen vakuutettu, että vastaisuudessaakin meidän proletariaattimme kunnia-kaasti täyttää historiallisen osansa, jonka suorituksen sille ovat tehtäväksi antaneet nykyiset ja tulevat tapahtumat.

Venäjän proletariaatti ja koko maailman työvälö luokka voivat varmasti luottaa siihen, että Kansainvälistä Kommunistista yhteiskuntajärjestystä perustettaessa heillä Serbian proletariaatissa on altis ja uskollinen toveri. Val-

lankumoukselliset venäläiset toverit, joiden yli-inhimilliset ponnistukset heittäävät koko maailman työtätekevisä luokissa myötätuntoa, haltioitumista ja solidarisuuden tuntoa, olkooot vakuutetut, että serbialaiset työläiset ja talonpojat, polstamattomien esteitten vai-kutuksesta tällä hetkellä riistettyinä mahdollisuudesta ojentaa heille veljen kättään, ennen pitkää tulevat heille avuksi, eikä missään tapauksessa viimeisinä.

Iija Milkitsh.

Suomen sosialistien vaatimukset Venäjältä vuotena 1917

Historiallisen arvonsa vuoksi julkaisemme tässä asiakirjan, joka esittää ne vaatimukset, mitä Sirola, Kuusinen, Gylling ja toiset silloin puolueohjaksissa olleet toverit esittivät vähimpinä vaatimuksina Kerenskylle keväällä 1917 Tämän asiakirjan tarkoituksena oli tiedustaa Kerenskyn mielipidettä Suomen kohtalosta, ja kuuluu asiakirja kokonaisuudessaan seuraavasti:

“Täydellisesti Teihin luottaen ja tietäen Teidät Suomen kansan ystäväksi, pyydämme täten yksityisesti kääntyä Teidän puoleenne tiedustelulla: Pidätkö mahdollisena, että Venäjän ja Suomen täysvaltaisten valtio-organien välillä nyt voitaisiin aikaansaada pysyvä ja tyydyttävä sopimus Suomen ja Venäjän välisestä valtio-oikeudellisesta suhteesta.

“Tämän kysymyksen esittäminen Teille juuri nyt aiheutuu lähinnä siitä, mitä Venäjän Väliaikaisen Hallituksen lähettämä edustaja herra Roditshevtäällä käydessään tiedusteli meiltä suomalaisilta sotaväkeä koskevassa kysymyksessä, sekä siitä, mitä hän erään sanomalehdissä julkaistun haastattelun mukaan on lausunut Suomen ja Venäjän välisen suhteen mahdollisesta järjestämisestä.

“Hra Roditshewin esittämästä kysymyksestä saimme sen käsityksen, että

hallituksenne haluaisi jättää Suomen puolustuksen ainakin pääasiassa meidän suomalaisten omiin käsiin, mahdollisesti katsoen, että verrattain heikonkin suomalaisen puolustusväen olemassaolo takaisi nyt sen, ettei Suomeen hyökätä.

“Tämän johdosta huomautettakoon, ensiksikin, että kysymys suomalaisen sotaväen aikaansaamisesta ei ole maassamme ollut vielä lainkaan julkisen keskustelun alaisena. Ja mikäli arvaamme kansamme syvien rivien mielialaa, olisi tällainen hanke sinänsä yleisemmin epäsuosittu kuin mieluinen. Kansamme, joka on puolitoista vuosikymmentä ollut asevelvollisuudesta vapaa, pitäneen nyt yleisemmin omaa sotilaslaitosta tarpeettomana ja raskeana rasituksena. Sitäpaitsi kansamme syvät rivit saattavat pelätä, että Suomen sotaväestä voisi kenties tulla luokkatalstelun välikappale heitä vastaan, taantumuksellisten luokkien tueksi. Sen vuoksi ei mielestämme lainkaan voisi ottaa kysymykseen muuta kuin kenties jonkinlaisen täysin kansanvaltaisen maanpuolustusväen, kansanmillsin toistaiseksi järjestämistä, joka sek in luonnollisesti tulisi olemaan verrattain vähälukuinen; ja välttämättömänä ehtona täytyisi myös olla, ettei sen lainkaan tarvitsisi ottaa osaa sotatoimiin maan ulkopuolella, vaan olisi olemassa yksin-